377/ян 10928

საქართველოს საჯარო

ჩემი ხატია სამშობლო,
სახატე — მთელი ქვეყანა

ეროვნული ბიბლიოთეკა

საქართველოს მწერალთა კავშირის ყოველკვირეული გაზეთი

პარასკევი, № 49 (2828) გამოცემის 61-ე წელი: 6 დეკემბერი, 1991 წ. ფასი 40 კაპ.

დოკუმენტები მეტყველებენ

როგორც ჩვენმა მკითხველებმა იციან, „ლიტერატურული საქართველოს“ წინა ნომერში დაიბეჭდა მურმან მაკვალიანისა („ქართველი „просьба“ და რუსი გულისხმირება“) და სოსო სიგუა („ვის მხარესაა ვაკაბერგი?“) წერილები, რომლებშიც კრიტიკულად არის შეფასებული ქართველ მწერალთა ერთი ჯგუფის პოზიცია და პენ-ლუნის მიერ მიღებული რეზოლუცია. ამის გამო ქართული პენ-ცენტრის საორგანიზაციო კომიტეტმა გამოგვიგზავნა სინამდვილის ამსახველი დოკუმენტები, რომელთაც აქვე გავაცნებთ, მაგრამ იძულებული ვართ დღეურნიკი კომენტარებით:

„ბატონი მიიგარი რედაქტორო!

ამ რამდენიმე ხნის წინ ჯარ-ოფელ მწერალთა ერთი ნაწილის ბაინიციატივით ჯგუფმა ლონდონში მიმართა გიგუჩავაზა საერთაშორისო პენ-ლუნის პრეზიდენტს ბატონ დ. კონრადს საჯარეველოში „პენ-ცენტრის შექმნის თაობაზე.

სახლხარულია, რომ პენ-ლუნის მორიგმა 56-ე კონგრესმა ოპერატიულად დაამტკიცა ქართული პენ-ცენტრის საორგანიზაციო კომიტეტი.

ამ მოელენსთან დაკავშირებით „ლიტერატურნაია გაზეტამ“ თავის 20 ნოემბრის ნომერში გამოაქვეყნა ცნობა ბაკურიძის კომენტარით. ამ ცნობაში და კომენტარს მოაკვეს მძაფრი რეაქცია, რომელიც „ლიტერატურული საქართველოს“ 29 ნოემბრის ნომერში ახლახა.

გვინდა მოვახსენოთ, რომ ქართული პენ-ცენტრის ჩამოყალიბებულად ბაინიციატივა ჯგუფმა მიმართა გიგუჩავაზა მხოლოდ ლონდონში. არავითარი სხვა დოკუმენტი მას არც შეუქმნია და მით უმეტეს, არც გიგუჩავაზია.

ყოველგვარი გაუგებრობის გაფანტვაკენ, გთხოვთ დაკვალიფიდოთ რამდენიმე დოკუმენტი, რომელიც ნათელს ჩამოყენს საკმის ნამდვილ არსს“.

„ქართული პენ-ცენტრის საორგანიზაციო კომიტეტი“:

კომენტარი: პენ-კლუბის და მისი ქართული ფილიალის საწინააღმდეგო ვის რა უნდა აკეთდეს. ეხლოდან ბულოტკეკოლი იყო ნათქვამი, რომ 1. ქართველ მწერალთა განცხადების შესახებ უნდა ეთქვათ მწერალთა კავშირის თავმჯდომარისთვის. 2. გაურკვეველი იყო რა ნიშნით შერჩრა საორგანიზაციო კომიტეტი, ან მასში რატომ არ აღმოჩნდა ერთეული ხელოვნელების არეკრეთი მხარდამჭერი. 3. რატომ შეეტუვეთ ეს ფაქტი პირველად რუსული ენრესის ფურეთობით. 4. და ბოლოს — „ცნობას“ და „კომენტარს“ კი არავინ აკორტიკებს, არამედ — „რეზოლუციას“, რაზეც არაფერს ამბობს კომიტეტი. სწორედ „რეზოლუცია“ არის მიმართული საქართველოს ეგ ერთი ხელისუფლების წინააღმდეგ, რომელიც დეზინფორმაცია და ცილისწამებაა.

რეზოლუციის შესახებ არაფერი ვიცოდითო, თქვეს გ. ფანჯიკიძემ და ვ. ამირეჯიბმა. ხოლო რა ამბუშკაცმა, აა, ეს გაგებულება მოგვიტანა:

„ეხლი „ლიტერატურული საქართველოს“ რედაქტორს ბატონ სოსო სიგუას

დაიბაკ, ბევრი რამე არ მოგწონს, მაგრამ ვარეკი არასოდეს არაფერი გამიტანია, არც ახლა და არც ადრე. ვინც მიცნობს, კარგად იცის: ზურგს უკან ლაპარაკი არ მმევია და ბამბოლის მიდგა მოგვანია. ბევრი ანახოდეს ვმდგარვარ. მე პენ-ლუნის წევრობაზე მოავწერე ხელი, რის უფლებასაც ვერავინ ჩამომართმევს.

პატივისცემით რეზო ანაშვილი“.

სხვების შესახებ ვერაფერთი გაგაბარებთ: ყველის აკეთნდა საკმაო დრო ბრის გამოსათქმელად და რავდენ დუმილი არნიეს, ეტყოფა, ეთანხმებიან რეზოლუციას, თუმცა, რატომ არ უნდა ეთანხმებოდნენ: რეზოლუცია არ ეწინააღმდეგება მიმართვას. სიზუსტისათვის ვთავაზობთ ინგლისურ ფოდანს ქართული ატტოარაფებით:

19.10.1991. Tbilisi.
Republic of Georgia.

To the president of International Pen-club
Mr. D.Conrad.
To the General Secretary of International Pen-club
Mr. A.Blok.

We inform you that Georgian writers have established the organization committee to form the national pen-center. We ask the respected delegates of congress, to receive us in the composition of writers' international co-operation.

We represent one of the ancient literature of the world. Our principles are humanism and tolerance. Today, when some dramatic events take place in our country, when Georgian writers' devotion to the ideals of democracy are exposed to cruel trial, it's very important for us to be in the writers family of the whole world, which has a great international authority.

We completely agree with the charter of the pen-club. We are obliged to follow it's entire principles.

Chabua Amiredjibi — Dato Magradze — Doris Potskhishvili
Djansug Charkviani — Gigi Sulakauri
Vazha Gigashvili — Irakli Samsonadze
Archil Sulakauri — Ruguar Shataidze
Djemal Karchkhadze — Tamaz Kvachantirad
Lasha Tabukashvili — Akaki Vasadze
Guram Gegeshidze — Guram Dochamashvili
Guram Pahjikidze — Irakli Abashidze
Koba Imedashvili — Teugis Buachidze
Rezo Amashukeli — Tamaz Tsivtsivadze
Roman Mizinoshvili
Grigol Abashidze

არ ვიცი, 23-ე ქართველმა მწერალმა წაიკითხა (ან თუ გიგო) ინგლისური ტექსტი, მაგრამ ჩვენი მკითხველების დიდმა ნაწილმა ნამდვილად არ იცის შეკსპირისა და ბაირონის ენა. ამიტომ სჯობს მათ ქართული თარგმანივე შევთავაზოთ, რათა სურათი უფრო ნათელი გახდეს:

„თბილისი, საქართველოს რესპუბლიკა
საერთაშორისო პენ-ლუნის პრეზიდენტს, ბატონ
დ. კონრადს
საერთაშორისო პენ-ლუნის
გენერალურ მდივანს, ბატონ
ა. ბლოკს
19. 10. 1991.

გაცნობებთ, რომ ქართველმა მწერლებმა დააარსეს ეროვნული პენ-ცენტრის საორგანიზაციო კომიტეტი. ეროვნული პენ-ცენტრის ჩამოსაყალიბებლად. ვთხოვთ კონგრესის პატივცემულ დელეგატებს მიგვიღონ მწერალთა საერთაშორისო ორგანიზაციის შემადგენლობაში.

ჩვენ წარმოვადგენთ მსოფლიოს ერთერთ უძველეს ლიტერატურას. ჩვენი პრინციპებია ჰუმანიზმი და ტოლერანტობა. დღეს, როცა ჩვენს ქვეყანაში დრამატული მოვლენები ხდება, როცა ქართველ მწერალთა ერთგულება დემოკრატიის იდეალებისადმი სამტალ დევნას განიცდის, ჩვენთვის ერთობ მნიშვნელოვანია ვიყოთ მსოფლიოს მწერალთა ოჯახში, რომელსაც დიდი საერთაშორისო გავლენა აქვს.

ჩვენ სრულიად ვეთანხმებით პენ-კლუბის წესდებას. თავს ვალდებულად ვთვლით მივყვეთ მის პრინციპებს“.

კომენტარი: როგორც ვხედავთ, სწორედ მიმართვის ტექსტია მოცემული ის იდეა, რომელიც რეზოლუციად გაფორმდა (თუ თბილისიდან არ იქნა მიწოდებული!): „ქართველ მწერალთა ერთგულება დემოკრატიის იდეალებისადმი სახტიკ დევნას განიცდის“(!). ასე რომ, რამდენიც უნდა ამტკიცონ, ჩვენ არაფერი ვიცოდითო, ვერ დავდგერეკთნ. სხვა დოკუმენტები ამ მიმართვას ახლა და თუ არა, ეს ჩვენთვის უცნობია. მაგრამ უნდა ვივარაუდოთ, რომ იქნებოდა. მაგრამ ესეც საკმარისია. კვინდა შეეხსენოთ ჩვენს კოლეგებს, რომ კრიტიკა „სასტიკი ფენომენ“ არ არის. „ეკონტატის“ ყველა წევრს აქვს პრეტენზია, სამსახური (ზოგს — მნიშვნელოვანი სახელმწიფო თანამდებობაც), წოდნის გამოცემის, კანონიერად არსებული პრეზიდენტის დაუნდობელი კრიტიკისა და შეიარაღებულ ოპოზიციაში ანუ პუტჩში მონაწილეობის საშუალებას ხოლო ამის გამო თუ ვინმეს გააკრიტიკებენ, ნუ გაიოცებენ. მოგეხსენებათ, კრიტიკა რომ „ფენომენ“ იყოს, მაშინ თამაშს წიგნიგვანის მიერ შერჩისხული მწერალი კარგა ხნის წინ უნდა ვალდებულიყვნენ საქართველოდან, თუ ვინმეი ვარო, ბოსკოვში მაინც!

როგორც მოგახსენეთ, ჩვენი მწერლები მხოლოდ მიმართვის ტექსტის ამარად არ უნდა დარჩენილიყვნენ. პოზიციას ისინი სხვა ჩერნენეთიოც გიმაგრებენენ. ამას ვეფიქრებინებს ბატონ ალექსანდრ ბლოკის საგულისხმო წერილი ქართველი კოლეგებისადმი, რომლის ორიგინალს ჩვენთვის შევინახავთ. ხოლო თარგმანს აქვე გაგაცნობთ:

„ძვირფასო კოლეგებო,

მოხარული ვარ გაცნობოთ, რომ ახლაბლი კეთილი განწყობით შეხვდა თქვენს მიმართვას და ერთობ დაინტერესებულია, რომ ქართული ცენტრი რაც შეიძლება მალე სცნონ, ახალშალამ კარგად უწყით ეს ჩარეული კულტურის მნიშვნელობა. მისი დიდი წვლილი მსოფლიო ლიტერატურაში და ეგრეთვე ეხმის ის რეალური ხატოვანება, რომელნაც საკმარეველის მწერლები აღმოჩენენენ ამ ბაზარელ ფრონ, ეერის თავისუფლების დაცვაზა და ცენტრის ეველა ფორმის მიმართ წინააღმდეგობაში. ამ ბრძოლაში, რომელიც პენ-ის უფროდესის ცენტრშია, პენ თქვენი მხარეკერის იმედი აქვს და გამოსაქვანს იმედს, რომ ამიერიდან, შესაძლებლობა მიეცემა თქვენი დაცვაზა.

თუ ამ ხფერეზი რაიმე პრობლემა გაქვთ, გთხოვთ შეგვაცნობინოთ უშაალოდ ან რუსული ცენტრის მეშვეობით, რომელმაც თქვენი კანდიდატურა დიდი მეეერეტეველებით გაგაცნო და განგვიმარტა ამ დიდი მნიშვნელობა, რომელიც თქვენს მიმართ ცენტრს ენიჭება.

სამწუხაროდ, თქვენი თხოვნა ძალიან გვიან მივიღეთ და შეუძლებელი გახდა მისი კენჭისყრაზე დაყენება, მაგრამ საერთაშორისო ახალშალამ მთხოვა თქვენთვის გადმომეცა ჩვენი ხალეკთანი ხარეველები და ალერეზენენენი, რომ თქვენი არჩევის საკითხი ერთ-ერთ ერეზეზე ამ ბრძოლაში ჩვენს შემდეგ შეეკრიბოს — კონგრესზე, რომელიც ბატარდეს ბარსელონაში 20-26 აპრილს. ამასობაში, ამედი მაქვს, რომ თქვენ განაგრძობთ მუშაობას კომიტეტის ჩამოსაყალიბებლად, რომელიც იკრებს პენ-ცენტრის დაარსებასთან დაკავშირებულ ადმინისტრაციულ და საორგანიზაციო ამოცანებს: დარწმუნებული ვარ, რომ რუსეთის ცენტრი, რომელმაც საკმაო გამოიდალება ზეიმინა და დიდი აქტიურობა გამოიჩინა, დახმარებას გაგიწევთ.

დიდი იმედი გვაქვს, რომ შეძლებთ ბარსელონის კონგრესზე დაკვირეველის გამოგზავნას და ავრეთვე დარწმუნებული ვარ, რომ ჩვენი რუსი მეგობრები დაგეხმარებიან ამ ხართველების გადალეხვაში, რომელიც შეიძლება წამოიჭრას თქვენი წარმომადგენლობის ორგანიზაციის ხაკეზე.

თუმცა ჯერ ვერ გელოცავთ, მხარს გამოგიტანო ჩემი ბარალი სიმპათია და, საერთაშორისო პრეზიდენტის სიმპათია და გისურვოთ ნაყოფიერი მუშაობა საერთაშორისო პენ-ცენტრში.

პატივისცემით,
ალექსანდრ ბლოკი,
საერთაშორისო მდივანი“.

კომენტარი: ბატონ ბლოკს წერილიდან ეფერ ვიგებთ, რომ თიმქოს პენ-კლუბს გულდასმით გაეხსნოთ 23-ე ქართველი მწერლის კანდიდატურა. ჩანს, ეს „ეკაბრეს ფაბტრაბის ნაყოფი ყოფილა, რომელიც ინტერმ გაგვაცანო, რომ ეროვნული ხელისუფლების მოსმენილთათვის გული მოეკალა. აღ. ბლოკი შენიშნავს, თქვენი მიღების საკითხს აპრილში, ბარსელონის კონგრესზე განვიხილავთო. ვენერალური მდივანი გულწრფელად სწერს ქართველ მწერალთა აუტანელ, მდგომარეობაზე („სიხარელ ღრმაში“ ცხოვრობთო!), რადგან დარწმუნებული ვარო, არ იცის, პენ-კლუბის წევრ-რების არაერთი კანდიდატი პუტჩის დღეებში შეიარაღებული ოპოზიციის გვერდით რომ იდგა სიტყვით და საქმით! ეს რომ ცოდნოდა, ვეკერა, ალექსანდრე ბლოკი ეკვის თვალით შეხედადდა რუსთა თხოვნას, რომელთაც „დიდი მეეერეტეველებთ“ დაუსახიათებიათ ქართველი კოლეგები. გასსოვს, მეთხვევი, „საორგანიზაციო კომიტეტი“ თავში რომ ვეკარწერენდა, პენ-კლუბისათვის მიმართული გარდა „არავითარი სხვა დოკუმენტი“ არ გაგვიგზავნიაო. თვითონ რატომ ვაგზავნიდა, რაკი იქ „უფროსი ძმები“ იყვნენ ზეგარეშენილი და, როგორც წესი, ქართველთ „просьба“-ს კეთილინებისეერად, ჩვეულ ბულისმეერებთან ასრულებდნენ!

ახლა ერთიც ვეკითხოთ: „უფროსი ძმები“ სეე ეფერეფოლად და ოპერატიულად რატომ საქართველოს დამოუკიდებლობისთვის არ იბრძვიან? ეს კი ვიკითხეთ, მაგრამ სჯობს პასუხს ალარ მოველოდოთ.

ჩვენს ხელთ არის ქართველ მწერალთა „პენ-ცენტრის“ წესდებაც, რომლის სწორსაამდეგო ვის რა უნდა ჰქონდეს. მაგრამ არ ვაქვეყნებთ მხოლოდ იმიტომ, რომ ჯერ უნდა გაიარეკეს მიმართვება საქართველოს მწერალთა კავშირთან (რომლის თავმჯდომარეეები დიდხანს! იყვნენ ბატონები ინანა ალაბაძე და გრიგოლ ალაბაძე, ბართლაკეს სასტიკ და საშინელ წყაროში) და უარი ეთქვას პენ-კლუბის რეზოლუციას, რომლის მიხედვითაც ქართული პენ-ცენტრი უპირობოდ საქართველოს ეროვნულ ხელისუფლებას. ასე რომ, შეეენიერად იცის თავისი საქმე არკადი ვაჟაბერგმა, შეეენიერად იცის, ვის რისთვის აკეთებს...

სოსო სიგუა

„რადგან თავია სიცრუე“

თითქოს ხიბარული უნდა მოეწყვეტინა ჩემთვის, როგორც ქართველი მწერალისთვის, ამ ფაქტს, რომ შეიქმნა საორგანიზაციო კომიტეტი ქართული პენ-ცენტრისა. უნდა გამხარებოდა, რომ ბოლოს და ბოლოს, ქართული „ენერგია“ შეუფერფლება საერთაშორისო მწერალთა ორგანიზაციას, რომელსაც სხვაგვარად პენ-კლუბსაც (ფართო მკითხველს უნდა გაუგწია, რომ პენ-ი გახლავთ აბრევიატურა სამი სიტყვისა — პოეტი, ესეისტი, ნოველისტი) უწოდებენ.

ხიბარულთან ნაცვლად სინანულის გრძნობა დამეუფლა და აი, რატომ:

1. ჩემთვის დასანანია ის ფაქტი, რომ ქართველმა მწერლებმა არჩიეს რუსეთის პენ-ცენტრის და არა რომელიმე სხვა ქვეყნის (ოუნდაც ყოფილი საბჭოთა რეპუბლიკის) პენ-ცენტრის შუამავლობა მწერალთა საერთაშორისო ორგანიზაციაში გახაწევრიანებლად.

გაუგებარია, რატომ უნდა მიმართოს ქართველმა მწერალმა ამბერიას პენ-ცენტრს, იმ ამბერიასს, რომელიც ორასი წელი დევნიდა ქართულ ენას.

2. პენის საერთაშორისო ორგანიზაციის 56-ე კონგრესის მიმართვიდან ჩანს, რომ პენ-კლუბის წევრები დიდად არიან შეწუხებული, რადგან ქართველი მწერლები მოკლებულნი ყოფილან თავისუფლად გამოსახონ საკუთარი პოზიციები, არ გააჩნიათ სიტყვის თავისუფლება და რაც მთავარია — შემოქმედებითი თვითგამოხატვის საშუალება. ჩემი ეშმაკები ვინმეს რომ თავს არ მოვახვიო, მინდა მკითხველს შევთავაზო იმ წიგნების სია, რომელიც „დევნილმა“ მწერლებმა გამოსცეს „მერანში“ 1990-91 წლებში, ანუ იმ პერიოდში, რაც საქართველოში მოვიდა ეროვნული ხელისუფლება.

ბრიგოლ აბაშიძე — „რჩეული თხზულებანი, ტომი I — 1991 წ.
გუნავა ფუნტუშიძე — „სიტყვები“ — 1991 წ.
ვუნაკა დეკანაზვილი — „ეჭიდე“ — 1991 წ.
ალიკა ივანიშვილი — „დიდი და ძნელი გამოცდები“ — 1991 წ.
რომან ბენიანოშვილი, ბურაკ ფანჯიკიძე — „სიმპოზიუმი ოხუნჯოზე“ — 1990 წ.
თამაზ ოქროპირაძე — „ლოზუნგების ქვეყანა“ და „ერთი ნაშიერების კიდევ ვიდა“ — 1991 წ.
ლეონ ანანიაშვილი — „ტრისკონი“ — 1990 წ.
აპაკიე ბასაკაძე — „ხსოვნის ზარები“ — 1990 წ. და „ოხსენიებულები ჩვენი“ — 1991 წ.
ბურაკ ფანჯიკიძე — „სიმპოზიუმი, მხილება სიბარბილე“ — 1991 წ.
ნუნუნავა ფაფაიძე — „სოფლის ძველი ხახლი“ — 1990 წ.

3. უტიფარ არ იქნება მკითხველს ვაუწყოთ ის წიგნები გამოვა 1992 წელს იმ მწერლებისა, რომელთაც თურმე წარიმეტეთ აქეთ „სიტყვის თავისუფლება“ და „შემოქმედებითი თვითგამოხატვის საშუალება“.

1992 წლისთვის „მერანში“ გამოსაცემად გათავსებულნენ: ბერიგალ აბაშიძის — რჩეული თხზულებანი — ტომი II, ბურაკ ფეიქიძის — რჩეული თხზულებანი ხან ტომად — ტომი I, — ავრეთვე ცალკე დაიბეჭდება მისივე ახალი რომანი „ხიხლის ზეციები“, ჯემალ ქარჩხადის — „ქარავანი“, დათო მაღლაკიძის — „ალდგომა გაუქმებულ სასიფლოზე“, არჩილ სულაკაურის — რჩეული თხზულებანი ხან ტომად — ტომი I.

4. პენ-კლუბის წევრები წესით ვერ უნდა გახდნენ ის მწერლები, რომელნიც — შემჩნეულნი არიან ადამიანის უფლებათა შელახვაში, სხვა მწერლების ჩაგვრაში და ფაშისტურ ან კომუნისტურ რეჟიმთან ჭეტიერ თანამშრომლობაში. თუ გულდასმით გადახედავთ ქართველი მწერლების პენ-ცენტრის საორგანიზაციო კომიტეტის სიას, მსგავსი პრეცედენტის აღმოჩენაც არ გაგვიჭირდება. ამრიგად, საორგანიზაციო კომიტეტის წევრების დასახელებისას — ღირდა ამ საკითხზეც დფიქრება. ბერიოს თანამებრძოლნი პენის — წევრები ვერ გახდებიან.

5. კოლეკტიურ წერილს — როგორც ცნობილია, თავდასმენელად წერს ერთი ან ორი ადამიანი, შემდეგ, როგორც აწერენ ხელს თუ აწერინებენ, ჩვენთვის უკვლახათვის ნათელია.

ეს ძალიან შეეხება, რომ ქართული პენ-ცენტრის საორგანიზაციო კომიტეტის წევრებს დიდად ალაფრთოვანებს ის ფაქტი, რომ დანარჩენი ჩხოტლოს მწერლებისათვის — ისინი რუსეთის იმპერიის ერთ-ერთი პროვინციის ქართველთანაა მწერლები არიან.

ყველაზე გულსატკივნი ის გახლავთ, რომ ზოჯერ ჩვენს წინდაუფდიდათას, ზოჯერ კი ვამბობ ნელ ჭმელებს — სხვადასხვა პოლიტიკური მიზნებისთვის იკენებენ საქართველოს დამოუკიდებლობის მიწინააღმდეგნი.

ვერ დავიჯერებ, რომ თავს „ფაშაგრულებად“ და „ფევნილებად“ თვლიდნენ ის მწერლები, რომელთა შემოქმედებასაც დღესაც დიდი პატივისცემით ეპერობა გამომცემლობა „მერანი“. ჩვენთვის რომ ვინმეს აეკრძალა მათი წიგნების გამოცემა, განერთი წელიწადში შეეძლებდით გამოგვეცა ამდენი ნაბეჭდი (ფასლოგიანი 160 თაბახი) და წარმოებაში ჩასაშვებად გაგვეგზავნინა — იმავე ავტორების ტომეულები (166 თაბახი) და ცალკეული წიგნები, და ეს მაშინ, როცა გამომცემლობა სანთლით ეძებს ქაღალდს, მუყაოს და სხვა საწიგნე მასალებს?!

იქნებ, გამომცემლობა „საქართველო“ და „ნაკადული“ — ლიტერატურული ეურნალები „ცისკარი“ და „მნათობი“ არ აქვეკნენ ქართველი ეესეცენტრის საორგანიზაციო კომიტეტის წევრთა ნაწარმოებებს?! ალბათ, ისინიც თავის სატყვას ატყვენ.

ქართველმა ლიტერატურულმა საზოგადოებამ სიბარბილე, რა თქმა უნდა იცის — მთავარი მიზანი კი ეერკერენთი მიღწეულია — პენ-ის 56-ე საერთაშორისო კონგრესი დაარწმუნეს, რომ საქართველოში ქართველ მწერლებს წარმოეფენა აქვთ სიტყვის, პიბედის თავისუფლება და შემოქმედებითი თვითგამოხატვის საშუალება.

„ბიეი ალბაზიშვილი

გამომცემლობა „მერანის“ მთავარი რედაქტორი.

საჭიროა კი დისკუსია?

თხუთმეტი ნოემბრის „ლიტერატურულ საქართველოში“ დაბეჭდა მწერალთა კავშირის თავმჯდომარის ბატონ მოხრან მაკვალრიანის წერილი, სადაც ის წერს, რომ დავიწყოთ პირუფეველ დისკუსია მწერალთა კავშირის სტრატეგიასა და მოქმედის შესახებ. აი, მეც მინდა ჩემი აზრი გავგიზიაროთ:

დისკუსია, დავა-კამათი არ უნდა გვიმძიმოს იმის შესახებ, რომ მწერალთა კავშირმა იარსებოს, თუ არ იარსებოს, იყოს თუ არ იყოს. ჯერ კიდევ 80-ან წლებში ილია ჭავჭავაძე ოცნებობდა ისეთი სახლის არსებობაზე, სადაც შეკრებებდა ქართველი მოწინავე ინტელიგენცია და ერთმანეთს გაუზიარებდა თავიანთ აზრსა და ჩანაფიქრს. ილია იქვე ამბობდა, რომ ასეთი შეხვედრა და ბაასი წინ წასწევდა მწერალთა შემოქმედებას, ეროვნულ მოღვაწეობას და კულტურასო. და ეს, ასეთი სახლი ჩვენ გვაქვს მწერალთა კავშირი, მწერალთა სასახლეად წოდებული:

ილიას ეპოქაში 80-იან წლებში დრამატული საზოგადოების დაარსება სხვა არა იყო, თუ არა ის ადგილი, ის სახლი, სადაც თავს იყრიდნენ თეატრის მოღვაწენი, სადაც ცხარედ მსჯელობდნენ თეატრის რეპერტუარზე, თეატრალურ მხატვრობაზე. ქართველი ერის სულიერმორეტ საკითხებზე. დიახ, დრამატული საზოგადოებაში ვალერიან გუნია 1901 წელს წინ აოდგა თავად-აზნაურთა წინამძღვრის ზაქარია მელიქიშვილის წინადადებას, რომ ბიბლიოთეკა რუსეთთან საქართველოს შეერთების „სი წლისთავი. ამაზე ღიდი საზოგადო მოღვაწე

ᲠᲝᲒᲝᲠ ᲛᲔᲡᲐᲮᲔᲑᲐ ᲛᲝᲛᲐᲕᲚᲘᲡ ᲛᲬᲠᲐᲚᲗᲐ ᲙᲐᲕᲨᲘᲠᲘ

თავდაპრ ამოუვლები ინტერიერის, როგორც ვის მიერ და რა მიზნით შეიქმნა საკრთველის მწერალთა კავშირი და შემდეგ რიგორ გახდა იგი ინპერიის საკავშირო მწერალთა კავშირის ერთი შემადგენელი ნაწილი, ეს უკვლეფერი საზოგადოებისათვის ცნობილია. რაკი სიტყვა ჩამოვარდა ამაზე, თუ როგორი უნდა იყოს საკრთველის დამოუკიდებელი მწერალთა კავშირი დამოუკიდებელ საკრთველოში, ვიტყვი შემდგომ:

დღიდან ჩამოყალიბდა და წარმოქმნილა ქართველ, უფრო სწორედ, საკრთველოს მწერალთა ეგზისტენციები, კავშირი, ფენომენტალურად საწუთროზე ავებული შემოქმედებითი ორგანიზაციი იყო. ავტორიტარული რეჟიმის ბატონობის პირობებში, რის გავლენაც ჩვეულრივ განიცადა, საკრთველოს მწერალთა კავშირი მთლიე რიგითი ქართველი ხალხის ეროვნული სულის გამოსახატველად. ნე შეგაჩერეთ ამის გამხეკნაზე, რომ დროთა განმავლობაში იგი არა ერთი და ორი გარეშეთის თავშესაფარი გახდა, რომელიც შენდეგ თავიანთი ხაკუთარი შობით მოიწამლნენ და ეხახელოდა, უფრო კი ხამარცხენით გაყოფენენ ლიტერატურის ინტერესის ინპარენაზეა.

ცნობილია, კომუნისტური პარტია და ხაბჭოთა ხელისუფლება ყველაფერს აკეთებდა ინპირთის, რომ ქვეკანაში არ დარჩენილიყო არც ერთი ნიჭიერი პიროვნება, მის უმეტეს მწერალი, ინტელიგენციის წარმომადგენელი, რომელიც ეროს ყოველგვარ ინტერიოერ ეთიორებაში ხიმპრალეს ეტეოდა და ფრთულს ბუბუნე, როგორც ბინი ქიმაგი და ბედის გაბნარიეტელი, წინ გაეოქვეზოდა.

ინტელიგენტმა, ინტელიგენტობა, რომელსაც რეკოლეკციოდელ ხაქართველოში ჭენდლენის, ჭენტლმენობის ხინონიად აღიქვამდენ, ხალამაღვა ხიტყვად გადაკეკეს. ეს ის დრო იყო, როდესაც კარიერას დაბარბეული არაკაცები ბანიანი ხელფარი და ქონებრივი ხიღატაკეთ ამაყობდენ, ფუმაგიგაზე აგებულ ხაბჭოთა ხელხელუფლებ თავის ხელხელუფლებად თვლიდენ, რომელსაც მთა და ბარი, ავი და კარგი, კეთილი და ბოროტი უნდა გაეწერინებინა, გაეთანაბრებინა და მისგან გაჩაკეთებულ ეროვნულ ეროვნულ ეროვნ

ᲛᲚᲕᲠᲘᲐ ᲛᲔᲓᲘᲜᲐᲠᲘᲡ ᲨᲕᲘᲚᲔᲑᲘ

ᲛᲐᲛᲣᲙᲐ ᲜᲘᲙᲚᲐᲣᲠᲘ

ᲨᲔᲣᲜᲘᲨᲕᲜᲔᲚᲘ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲘ ᲛᲬᲔᲠᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲜᲐᲠᲔᲗᲘ ᲓᲦᲔᲡ ᲛᲬᲔᲠᲚᲘᲡ ᲗᲕᲘᲗᲛᲤᲚᲝᲑᲔᲚᲘ ᲓᲦᲔᲡ ᲛᲔᲠᲔ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲣᲚᲘᲐ, ᲓᲐᲡᲐᲮᲣᲚᲘᲐ ᲐᲦᲬᲔᲠᲘᲡ ᲓᲦᲔᲡ ᲛᲔᲠᲔ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲣᲚᲘᲐ, ᲓᲐᲡᲐᲮᲣᲚᲘᲐ ᲜᲘᲨᲜᲘᲡᲗᲕᲘᲡ...

ᲠᲐᲪᲮᲐ ᲐᲮᲚᲝᲡ ᲛᲘᲜᲓᲐ, ᲠᲐᲪ ᲓᲦᲔᲠᲘᲜᲔᲚᲘᲐ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲘᲡᲘ ᲛᲘᲜᲓᲘᲡ ᲓᲦᲔ. ᲙᲐᲜᲘᲜᲘᲜᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲒᲠᲔᲚᲘ ᲓᲦᲔ. ᲙᲐᲜᲘᲜᲘᲜᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲒᲠᲔᲚᲘ ᲨᲔᲠᲘᲡ ᲓᲦᲔᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲣᲚᲘᲐ ᲓᲐᲛᲣᲨᲐᲝᲔᲑᲔᲚᲘᲡ ᲓᲦᲔᲡ ᲓᲐᲛᲣᲨᲐᲝᲔᲑᲔᲚᲘ ᲛᲝᲜᲐᲬᲘᲚᲔᲗᲐ ᲨᲝᲠᲘᲡ ᲐᲦᲬᲔᲠᲘᲡ ᲓᲦᲔᲡ ᲓᲐᲛᲣᲨᲐᲝᲔᲑᲔᲚᲘ ᲛᲝᲜᲐᲬᲘᲚᲔᲗᲐ ᲠᲘᲒᲘᲡ ᲐᲦᲬᲔᲠᲘᲡ ᲓᲦᲔᲡ.

ᲙᲐᲜᲘᲜᲘᲜᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲒᲠᲔᲚᲘ ᲨᲔᲠᲘᲡ ᲓᲦᲔᲡ ᲓᲐᲛᲣᲨᲐᲝᲔᲑᲔᲚᲘ ᲛᲝᲜᲐᲬᲘᲚᲔᲗᲐ ᲠᲘᲒᲘᲡ ᲐᲦᲬᲔᲠᲘᲡ ᲓᲦᲔ. ᲙᲐᲜᲘᲜᲘᲜᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲒᲠᲔᲚᲘ ᲨᲔᲠᲘᲡ ᲓᲦᲔᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲣᲚᲘᲐ „ᲜᲔᲒᲠᲘᲢᲘᲜᲘᲡᲛᲝᲜᲐᲬᲘᲚᲔᲗᲐ ᲨᲝᲠᲘᲡ ᲐᲦᲬᲔᲠᲘᲡ ᲓᲦᲔᲡ ᲓᲐᲛᲣᲨᲐᲝᲔᲑᲔᲚᲘ ᲛᲝᲜᲐᲬᲘᲚᲔᲗᲐ ᲠᲘᲒᲘᲡ ᲐᲦᲬᲔᲠᲘᲡ ᲓᲦᲔᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲣᲚᲘᲐ“. ᲠᲐᲓᲒᲐᲜ ᲐᲮᲚᲝᲡ ᲛᲘᲜᲓᲐ, ᲠᲐᲪ ᲓᲦᲔᲠᲘᲜᲔᲚᲘᲐ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲘᲡᲘ ᲛᲘᲜᲓᲘᲡ ᲓᲦᲔ. ᲙᲐᲜᲘᲜᲘᲜᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲒᲠᲔᲚᲘ ᲨᲔᲠᲘᲡ ᲓᲦᲔᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲣᲚᲘᲐ „ᲜᲘᲜᲯᲐ ᲓᲐ ᲛᲔᲠᲘᲜᲓᲐ“. ᲐᲛᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲜᲓᲐ, ᲠᲐᲓᲒᲐᲜ ᲛᲘᲜᲓᲐ ᲛᲘᲗᲘ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲣᲚᲘᲐ ᲓᲐᲛᲣᲨᲐᲝᲔᲑᲔᲚᲘ ᲛᲝᲜᲐᲬᲘᲚᲔᲗᲐ ᲠᲘᲒᲘᲡ ᲐᲦᲬᲔᲠᲘᲡ ᲓᲦᲔᲡ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ქართული ქრისტიანული კულტურის შემსწავლელი ლაბორატორია

თოლი, მაგრამ დღემდე ვერ მოვახერხეთ ამის გაკეთება, რაც ორი-სამი წლის წინათაც შეძლებოდა გაკეთებულიყო.

თითქმის არც ეუთანაელიზეზე ვგეძინა. მოვიწვიეთ ხალხი ეკლესიიდან ახალი თაყვანისმცემლების და მფლეველნი... თითქმის მწყრალია კაენრეთის ახალი წესდების შემუშავებაზე ვიზრეკენი, მწყრალია ოროგანიზეზე ეკლესიათა, ეროგანიზეზე ეკლესიათა, ეროგანიზეზე ეკლესიათა, ე

„ზაფხული“ ფოსტა

ჯერ დილის ექვსი საათიც არ აწყვეტილა, როცა ბანაკის ეზოში გამოველი. მოელი ღამე არ მეძინა. ბიმბოშმა და ბალალაიკამ არ მომასვენეს. გუშინ ჩემი ბიჭის ულლიდა თამაკაროზე გავეცალე, ადგილ ფიამაკოდან ვერ ვხედავდი.

„ეზოში ფანტური ხალხის მოსვლა ველოდ: ალბედნიერი ბანაკის ყირტოთან ზეზეკით ავდგა და რაღაცას ბიჭუნა გამეკონოდა. თავდაპირველად ვიფიქრე ბავშვია.

როცა მიუახლოვდი, ერთმა დამიუარა:

— ეი, შენ, დაჯექი, ვეშფილ?

— რაშია საქმე?

— მეშფილეი ზიზანა ქალები შემოუფეანით და მათ ველაპარაკეთ.

— მაგ ვერ რაკვიმ ეკითხი?

— კოზაკი ეარაფლა ფეარადეეს რომ არ მოკვაკეთო. ეორეთან ახლოს მისელი არ შეიძლება. თუ მოკვაკეკოს ეურადღება, ხელთა კარეკეში ჩავეკეფეფენენ. დაჯექი და ეუმნეე. ერთ ნაწილს ბაღიმარ ქალს დაეეფე, შეიძლება მაგ ფეკ.

დაჯექეი და ვუსმენეთ მათ ეკარიკეს. ერთი ეოქმდა მეეოლეს, მეორე, დას, მეესამე კი ვოლეკ ნაცნობს.

ეუთს რაღაცა დეკარა ჩემს ეინ.

— არ ეკმოდეკ, — გამოეხმიალა ერთმა ბაკიმარმა, — ეს ეკოდან ქალებმა გადმოაგდეს.

მართლაც, დეკაკეარი და დაეინმე, ჩვარი რაღაცა ეიო გამეეეული და ძაეიან შეკოკეული.

— ჯერ ხელი არ ახლთ! — მარჩიეა მეორე ბაკიმარმა. — ეარიანკეი ჩვენსკენ ეაერეკეა. რიცა ზერგალი მოკტიალდება, მაშინ ალე.

ბაკარა ხეკარნი ზეგალეთ ამ ხალხეკეი ფეაფილეი ალმინანდა. მაშინ ეკვრა, რომ ეოდაა ფალეკეფილ ქალი ეიკეს ამეეს — სახელები ფალეკეფილ ეარიანკეი ბეგიკოფდა. ინთნი ეორკეკის ხაკეკეთან ეუკენეს ეტაპარეკეფილი. ეოე ვინმეკ მაეზე ეარ ეინ, ეთქოფთ, ეეკეკეფილნინთან. ხელს ეაერკეა ვინმე ლინდა მეზოფე ბარაკიდან.

ალე გავდალ მოეწმე ამ უმეეეულო ბანაკეეონი „ზეეიეონი“ ფოსტის ბეეშთალია და ამის შემდეგ რამდენიმე დღე ამთალ ეინთანაც თაკეს. ეერონალეი ფეკეტენდალ ფეეეს, ეკარაიეკ, ლიტერ და ეზეკიანურ ენეეზე ეეი ფალეკეფილ.

ერთი ეკეეალეკ აკეკეთეი „ეფიტკეთლინა“ ჩვენს ბარაკეი ცხოეობდა. ალე თავის ბეეფალთან ერთად დიპაკეამრეხნინთ ფალ ეზამ დაკეეეეფდა.

ერთ დღეს მან ახალი ეკრიალი მოიტანა:

— აკ რაღაცა ეკრამანდალ ეკრიალ.

— ააა, მაკეთ ამეეეე, ზემთი ნარეზზე რომ არიან. ეკეეალ ეკრამანდალ ეკრიალი ეკალაკეთა და ეკეთანა, ეკრამანდალ კი არა, ინკალეხურად არის დაეკრიალთო.

— ინკალეხურად? — დაეინკერეკეთ ეე. — ააა, მაჩვენე.

— იეი ინკალეხური?

— ზიზეკეი, ზეთეკეეეი რაკაცა კავეკი. — ეუპასუხე ეე. ამ ფრის ინკალეხურ ენას ეკნეკეალმდი. ჩვენი ბიჭეფეეის ინკალეხურ-ეარიანი ლექსეკეი და ეკალეკ ეარეკეი და ეიზე პირეკეალ ხალეკეეეს.

ეკრიალი ბარალეკ ინკალეხურ ენაზე ეეი ფაკეეიანდა, ეეთიალ ეეკეალეკ ეკალეკ ეარეკეი და ეიზე ეკალეკ ეარეკეი ეეკეეეეეს.

ეარეკეი ეკრალეხანთან ეს ხაკეარიანა. ხალინკეარეკია, ნთ ამ არიან თკეეენინ ქარალეფანთ ალე, ეაკალთ კარკეკ, ჩვენ კეთალეი. ოკეეეეს ზეხანეკ მიეწეკეკეი. როგორ მიხვდით ალ? ფალეკეფილ ეიეს ოკეეეენ ზეკალეეეეკ. ეკალეკ ეარეკეი ეკალეკ ეარეკეი ეკალეკ ეარეკეი.

— „ჩვენ კეთალეი უეინთი ეეკეთბარო! — ალე ოკეეეეთ მინი ეკრალეი, როგორ გამბარა ოკეეეეს ბარალეკ ეკალეკ ეარეკეი ძმა ეიმეეეანთ. დიდი ხანია ასეთი სახარეკი არ განმიცალა. ეე ეკრალეეანთ ოკეეეენ ფალეკეფილ ინკალეხურში. ეე მთ ეკალეკ ეარეკეი ეკალეკ. ეკალეკ ეარეკეი ეკალეკ ეარეკეი ეკალეკ ეარეკეი.

ფალეკეეეეი ჩემი ეკრალეი არ ფალეკეფილ ეკალეკ ეარეკეი ეკალეკ ეარეკეი ეკალეკ ეარეკეი. ეკალეკ ეარეკეი ეკალეკ ეარეკეი ეკალეკ ეარეკეი.

ეკალეკ ეარეკეი ეკალეკ ეარეკეი ეკალეკ ეარეკეი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ნომადი ბართაია

ალილუია

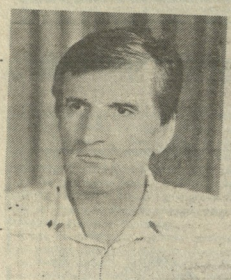

საქართველო

აქ ოდითგან მთა და ბარი
გაჟღენთილა სუნით იის,
აქ ოდითგან ცოცხლობს ხალხი
სიმღერით და პოეზიით.

აქ ოქროვან ბორგავს სისხლი,
სისხლი მოყმისა და ვეფხის,
აქ პირველად ოქროს ურდოს
კარავს თავს დაეცა მეხი.

აქ ოდითგან ცოცხლობს ხალხი,
ხალხი ეგზომ მშვენიერი.
ხალხი დაუღლელი მუხლით,
ხალხი დაკოჟრილი ხელით.

ოცდაათი საუკუნე
გავუძელით რამდენ გრიგალს,
ღმერთი ახლაც არ გასწირავს
ერს — მონობას შეურიგალს.

აქ ოდითგან მთა და ბარი
გაჟღენთილა სუნით იის,
აქ ოდითგან ცოცხლობს ხალხი
სიმღერით და პოეზიით.

●

ღმერთო, ამას! გევედრები,
შემისრულე ესეც ბარემ;
კიდევ ერთხელ, როგორც ძველად,
გიჟივით ვიხმე შემაყვარე.

განა სრა-სასახლე მინდა,
განა მინდა რამე მქონდეს,
მინდა მართლა გიჟი ვიყო,
მინდა ველად ხელად ვრბოდე...
ღმერთო. ამას! გევედრები,
შემისრულე ესეც ბარემ;
კიდევ ერთხელ, როგორც ძველად,
გიჟივით ვიხმე შემაყვარე.

●

რაღაცნაირი დრო დადგა,
ამ დროზე ახლა მე ვწერ,
ხალხს პოეზია მოსწყურდა,
ხალხი კითხულობს ლექსებს.
ის კი არა და, კარგებო,
უფრო მეტის თქმას ვბედავ, —
ლექსის კითხვაზე მეტია,
რასაც ჩემს ირგვლივ ვხედავ.
ხალხი გამოდის ქუჩაში,
ხალხი გამოჰყავს სითბოს,
ხალხი დაიძებს პოეტს და
მასთან შეხვედრას ითხოვს.
რაღაცნაირი დრო დადგა,
ამ დროზე ახლა მე ვწერ.
ხალხს პოეზია მოსწყურდა,
ხალხი კითხულობს ლექსებს.

ბალახებს

წლები გასულან,
წლები გასულან,
ო, მოგონებებს
როგორ მივნებდი,
რა დამავიწყებს,
პატარობისას
ფეხის გულზე რომ
მიღიტინებდით.

ლენინს ტბის ლერწმებს

თითქოსდა რაღაც
გულზე მომწოწკის,
ამეშლებიან უმალ ფიქრები,
როდესაც
ქარის მიმართულებით
ყველანი ერთად
გადაიხრებით.

საგურთალოს ბაზარი

აქ, ხანდახან, ათასში ერთხელ,
თანაც რაღაცნაირი განცდით,
თუთის ხისგან დამზადებულს,
ფანდურს ჰყიდის ხოლმე კაცი.
ფანდურს რომ ჰყიდის, ეს არაფერი,
სულ სხვა რამე მხიბლავს მასში;
მოულოდნელად ჩამოჰკრავს სიმებს
და ჟრუანტელი მივლის ტანში.

●

თქვენ
შემოდგომას
ეგზომ უხდებით,
ღმერთმა ყოველთვის
ასე მოგხედოთ,
მთლად .
შინდისფერში
არ გადასულო,
ჩემო ლამაზო
თრიმლის ფოთლებო.

●

რაღაცნაირი მომაწვა სევდა,
თითქოს საშველი არსაით არ ჩანს,
ახლა ამინდმა მიშველოს უნდა,
მზიანი დღეების იმედი დამრჩა.
იმის იმედი ხომ მაინც დამრჩა,
იმის იმედი ხომ მაინც მავსებს,
რომ ყოველ დილით ამოვა მზე და,
როგორც ყოველთვის, გადივლის ცაზე.

როგელილაც ზაფხული

მეზობლის სახლში
სტუმრად ჩამოსულს
თავს ვაწონებდი
ქალაქელ გოგოს.

●

განა ერთი ხე მიყვარდა ალვის,
განა მიყვარდა ორი ან სამი,
ალვის ხეების მიყვარდა გუნდი,
ალვის ხეების მიყვარდა ჯარი.

●

საოცარია, ჩემო კარგებო,
ბოლო ხანებში ნეტა რა მომდის!
ყველანი ერთად ვით მომენატრეთ,
ყველანი ერთად ვით მომგონდით.
ღმერთო, რამდენი ყოფილხართ მერე,
მთელი ქვეყანა ყოფილა ჩემი,
ნუთუ ვინმეს ჰყავს კიდევ ამდენი
მეგობარი და ნაცნობი ძველი!
ო, ახლა ლამის დამეხვას თავბრუ,
არ ვიცი, საით მოვაკლო თვალი,
ხართ ახლობელი ყველანი ჩემი,
ყველანი ჩემი ხართ ნათესავი.
თან მინდა ერთი შეკითხვა მოგცეთ,
ხედავთ, ბავშვივით ვერ მოვითმინე:
— ნეტავი კიდევ ამ ქვეყანაზე
ჩემზე მდიდარი თუ არის ვინმე?

●

მადლობა დიდი უცნობ გოგონას,
ვინც სილამაზით ასე მომხიბლა,
განა ისეთი ლამაზი იყო,
ლამაზად ეცვა, სწორი რომ გითხრა.
თუმცა, ლამაზი როგორ არ იყო,
რა შუაშია ლამაზად ჩაცმა,
მე დამაფიქრა ო, ამან ძლიერ,
რაშია საქმე, არ იცის კაცმა.

●

ასე თუ ისე
თავს არ ვემდური,
ორმოცდახუთი
გავლილ წელი.
კაცმა რომ სთქვას,
ეს არც ცოტაა,
ისევე, როგორც,
არ არის ბევრი.

ნინო დარბაისელი

ემანუელ

გახსოვს?
ეგვიპტეში
მავტუა გოგონა,
შენი ეზოსაკენ მალულად მზირალი,
როცა მოგიხმობდა დედა მარიამი:
„შვილო, ემანუელ,
მოდი, ემანუელ!“
ის გოგო გათხოვდა,
და როცა სოდომის
წვრილ-შვილს დაადინებს
და გამრჯე მეუღლეს
ფეხებს ბანს მორჩილი,
ო, ნეტა იცოდე,
როგორ შურს იმ ქალთა,
მენელსაცხებელთა,
ფეხები თავისი თმით რომ შეგიმშრალეს!

ღე, სხვებმა გიწოდონ
ქრისტე და იესო,
შენ ჩემთვის იქნები მუდამ ემანუელ.
მოდი, ემანუელ,
ჩემო ემანუელ!

ბგერი

საუკუნეა, აქ არ ვუფიქლვარ!
ისეთი მტვერი ადევს როიალს,
ხელი გამირბის,
რომ დაწეროს შენი სახელი.

ნახე, ეს მტვერი,
რარიგ სინაზით,
გულმოდგინედ,
წყნარად,
თანაბრად
ეფინება კარადებს,
წიგნებს,
მკვეთრ კონტურებს როგორ ანელებს,
როგორ იფარავს მკრთალი ვუალით
იატაკზე ჩვენს ნაფეხურებს...

ო, ეს მტვრის ფარდაც!
მონარნარე,
ოქროცურვილი,
როცა ფანჯრიდან მხიარული მზე იხედება...

გახსოვს?
ვუცქერდით ამ ფანჯრიდან,
რარიგად თოვდა,
ტრიალ-ტრიალით ფიფქი ფიფქს რომ ემატებოდა,
იცი, ის თოვლი რას ამბობდა,
რას გულისხმობდა?

მტვერს თამაშობდა:

„განა მზე ირჩევს, ვის დაესხივოს?
ვის ჩაესუნთქოს, ირჩევს ჰაერი?
ან ირჩევს მიწა, ვინ ჩაიკრას, ვინ ჩაიკონოს?
მეც ასევე ვეკუთვნი ყველას.

მიწაზე ადრე მე გიფარავდ,
მტვერი — დამწყები!“

ამ მტვერს ვუყვარვართ,
მტვერია ჩვენი უტყვი დაქალი
და არავისთან წამოსცდება,
როგორი იყო
ჩვენი უზრდელი სიყვარული,
ჩვენი კოცნები.

განეკურნე ხვეის ძალდემართო

განეკურნე, ბევრ ქალღმერთო, განეკურნე მე.
ქალის ქალღმერთო, მიხსენე მე.
ვენერ ქალღმერთო, მიხსენი მე.
გალობის ქალღმერთო, შეიწყნე მე!
. . .
არ გახსოვს ის დღე, როცა ვიმღერ ზეშთაგონება შენი ამ
ხალხს,
ვინც არ აბოლებს არეული ღვთიებას ხალალთან?
და დღე, როცა ახპირობს — ზელთი ამბავ,
ვინც არ იცის ღმერთი, მის გარდა, — მსხვერპლი
მოგართვი?
და დღე, როცა შენი სახელი ვიქე ბზიდის ტაძარში,
და გამაქვეს ტაძრიდ ქურუმთა?
და დღე, როცა შენი ხიკვეულის კვამლი ოლიმპზე ავიდა
და ეერ ეხო უფალ მიხვან შენსა მოეკურუხლა?
მე ვარ ეგი, ვინც შენი გუნდრუკი ბაღი
სახაკეულში რიმის ტაძრების მონათა.
მე ვარ ეგი, ვინც შენი ხიმები
ბაბილონის მრავალთა და ინონის მგალობელთა ენარზე
მოგართა.
ოუ — დაგავიწყდა, ნეშმა ზელეზმა ხეები
როგორ დარეგენ. თაშენშან ტაძრის გარშემო?
ნეშმა ხელეზმა დაფნის და ეკვალთა ვეარეკვინი
როგორ დაწნეს ფინიკიელთა დედოფლის ხაშენინად?
ნეშმა ხმალებმა
ზნის და ცეცხლის ბსახერთა ენენრი როგორ ეარეს?
ნეშმა ხელებმა
მტარვალთ ეარებები და ნეტართ ძეგლები როგორ ლიეენ?
განეკურნე, ბევრ ქალღმერთო, განეკურნე მე.
ვენერ ქალღმერთო, მიხსენი მე.
გალობის ქალღმერთო, შეიწყნე მე!
. . .
მიმღერე ენარზე ხმები ამ დღეთა,
ახლაც რომ ვალობს შაშვი ბალთა და ფრინველი ტყეთა.
მიმღერე ლეენი,
რომელსაც ფლრთს ნახიფლა მწყემსი.
ხმა შენი ხტეარსა მწყემრის ენენდადეზი,
ხმა ორფანოსი განთიადში — გამაგებინე,
ხმიანენ შენი მინეხსა ფლთარეტზენი,
ხმიანენ შენი ზეიელებსა ოდანოზენი — გამაგებინინე.
გადმოიფრქვიე ჩემ ხარეცელთან
დამალული ხეინელი ვალთა.
გადმოიქეიე ჩემ ზეიდან,
დროს რიგ კი თანმი არ დაქცევა.
შენი ბიეკარეული დამბერე მე,
შენი ხერნელთ მაპკერე მე,
შენთა ბაგეთა ჩურნეული, შენი ოთეების შეხებით
მოიპარეენ მე.
შენგან ნახწეალი, დანავეწყარი,
ის გალობანიე ახლაც მოთხარი.
ეხიე ხახმნე, რასაც მაშინ ბახმენინებდი,
ბაბილონის და ინონის მგალობლებში მთქმეენინებდი.
განეკურნე, ბევრ ქალღმერთო, განეკურნე მე.
გალობის ქალღმერთო, გამახეწარე მე!
. . .
მე სტეარი ვარ მწყემსეხისა — შენს მონათაგან,
მე ჩანგი ვარ აშიკეხისა — შენს მონათაგან,
მე ორფანო ვარ ყარიბისა — შენს მონათაგან,
მე ენარი ვარ შენს ლამის ზეიმს მოეეკვეთა —
გოგონათაგან.
მე ხელი ვარ, შენს ხილამაზეზი რომელიც აშლება,
შენი ნათელი რომელშიც აშვება,
რომლითაც ბეკდელი ეტარტეხი შენი ბრძნობისა,
რომელზეც კრთილ ხელხელეენი შენი ეარძენისა.
მე ვარ შენი ხმა, რომ ანახეხ ხაკანენთა ეარეხელი.
შენი ხელი ვარ, ვენერეხა და ფსალმუნეზში მოვალინებელი.
შენი მაენე ვარ მონათაგან ბაბარი შენი რჩეული კაცის,
მამარი ინეხა, მიმავლის ხიზბრეხს ვინც დაამშვენენხ აწი,
ანა — ყველას მიმართ, „ყოველვარ ხელზი ვინც დაძარწყს".
მე ვარ „ენენა ქეზანი" ზეშთაგონება შენი წყალთხის,
შენი ზეკი ვარ ინის ხელში, ვინც ინანიეხ გალობით.
მე შენი ენარის ბანი ვარ, პარამდელში უმცირეხან რომ
დაეტეკვეკ,
ანა!
მე გალობა ვარ, დამეეხმა ეამთანალაში რომ დაახვავ.
მე შენს ენარზი ვარ ფენიენის ხელი, ბედის ფერფლს
ქვეშოთ დამარხელი,
ანა!
ხელი ვარ ორფეოსისა, ხელოვნეხთა ტალღეხს ზეშოთ
აღმარხელი.
ენარი ვარ შენი,
ხმა ვარ შენი,
გალობა შენი!
მაგრამ დაახრჩო ხელმა ცოდველმა ხელხელენი ენარზე
და დაეწყვეტა ხიმები ახე.
და დღეს ლეღლნის ახელეზმა ბნახეხ ეული,
რომ გალობით განთიადრთელინ ლეენი ხნეული.
განეკურნე, ბევრ ქალღმერთო, განეკურნე მე.
ვენერ ქალღმერთო, მიხსენი მე.
გალობის ქალღმერთო, შეიწყნე მე!
. . .

შემეხე შენი თითებით — ჩემი მეფეთის ბრწყინვალეხა
ახეე აღფენეხ.
დამიბრუნდი განთიადს — ჩემი ხიმები შენი ხუნთქვით
ენენ აღმაბრეხდი
განხანე ჩემი ბრილეთხან დღეები
შენი ღვთიური ლეენეხეხ ტალღეხით.
გამიბი ხიმები შენი მეფეთის ბრნეხეთ,
აღმიდგინე პოეტის ეოფის დიდება, წამერთვა რაც კი
ტანეენი და ენენთ.
მეკრეზე მიმიკარ, ახალი მარადეეოფთან,
რათა გაფრინდეს წამეამთაგან თითხთა ხეედა-ხალეხი,
რათა ჩემში შენ ხაეოფი წინაპართა ენაეოფთან.
ამ შორეული დღეთან, რაც დაეშორენენ ჩემი თავლეხი,
შენს ხაეეარელნა — ხმა არა — ეიცი მხოლოდ კენეხა
და ხმალიდ ენალეხა.
და ი, როდემდე — ეს უარი და ენალეკეეეხა,
ეს განშორეხა და დავიწყეხა?
გამიხსენე მე, ერთხელ მაინც, ხანამ ენეკვალიდნ ენრეხი.
მეეკვე მე, ერთხელ მაინც, ხანამ ხიზბარნი ენრეხი.
შემეწყნე მე, ხანამ დამეკარი დღეები ჩემი!

ამინ არ-რეიპანი

ამინ არ-რეიპანი — XX საუკუნის არაბული ლიტერატურის კლასიკოსი, ე. წ. სირიულ-ამერიკული სკოლის ერთ-ერთი ბრწყინვალე წარმომადგენელი წარმოშობით ლიბანელი იყო, დიდხანს ცხოვრობდა ამერიკის შეერთებულ შტატებში (არის ინგლისურენოვანი პოეტური კრებული ავტორი). წერდა ხარეკვეეეს, მოთხრობებს, ესეებს, ლექსებს; თითქეეს ნოეტორად; მის სიხელთანაა დაკავშირებული არაბული ე. წ. პროზაული ლექსის გაჩეთობრეეა — ეს არის სალექსო ფორმა, რომელშიც უარყოფილია კლასიკური ლექსთწყობის სტრტემაც და ზოგი თანამედროვე რიტმული ავეზეულეაც, შინაგანი, სპეციფიკური, სალექსო რიტმი ხმაში მაინც არის, ისევე როგორც რითმა, რომელიც აგრეთვე არ ემორჩილება კლასიკური ნორმებს.

მთარგმნელი

რევოლუციია

და მიხი დღეე ავი და ძნელი,
და მიხი ღამე — ბნნე და ნათელი,
ხოლო მის დღეის ვარსკვლავს ვერ მოაცილებს
თვალეხს მნახველი.
ხაშინელია ანარქიის ხმა: ლომის ღრენა,
ბულბულის ხტვენა,
ყვავის კრუხუნი,
ხმაური, გრუხენი,
კვნესანი,
მოძალადეებს ეაქეეეთ მაშინ ფერფლდ და
ენარის ალეფრთავენ ხეეკეეთნინი.
ვაი ამა დღეს ტირანებს, ამაოებს და ნაძარცლებს!
ის ერთი დღეე მრავალი წლოდან.
არის ხაათი განკეთხეს დღედან!
ვაი ამა დღეს ტირანებს!
. . .
ეს არის რევოლუციეა.
მიხი დღე მკარეან ხაშინელია.
ელვავენ ღრიშენი-ეაკვამოეეი,
შორსმეყოს რაზმავენ, განაცალეენენ, ვინც მიხლთანელია.
და დაედაფეეი ამეორენენ განაკეეარი ხიმელრეხ ბანკენს,
და ხავარეეი ხოეეოლეენენ ხმიხეამეეეეი და ეკიენს,
და ოეალეეხიდან ნაბერეკენენ გამოაკენ ხიმრეხა ხეეეტი,
და ცეცხლი ითხოეს: „ეკოდეე ხოს არ არის ეეტი?"
და პასენს ეაძეეეეს ეაბალეი ეკეეეთი,
და აკალრენენ ეიში და ეტეტი.
ვაი ამა დღეს ტირანებს!
ვაი ენამოეენენ ეაზოეარეეთაგან,
ეუფლეხანენეეთაგან,
ეაბაშენალ ეოკალეეთაგან.
ვაი მაო განხალეენენთან!
ხეკარეან ხაათი ტირანენენთან!
. . .
ეს არის რევოლუციეა.
მიხი ეალეეი
არიან ფეეშენეეალენი,
მიხი ეაბეკენი ეაბნალარან ზეიალი ამბაკეეეი,
მიხი კიეეი — ბალეარნი, ამაეი, ხოლო ვეეზეეი —
ეიხი ალიეეი.
მიხი ეკალეეი და ეკალეალენი — ენაბეკვარენი,
მიხი ხელალნი და ეკალეალენი — ამბიხეეეული
ეკალეაბალეეი.
ვაი ამა დღეს ტირანებს!
. . .
ეეუეეე ეეეეხლი და ეკეეეეი,
ბიმბეენენ ხალიმნი და ალეე ბეკანენეალ,
როეეი ვერ ბრალანენ, ვერ აკრანალენ,
არ გალეშაან და არეი ალეენ გაკეეეეეს ხაშალი.
ვაი ამა დღეს ტირანებს!
. . .
არ გაეეეალთ ამბავი, რომელენენ შენახეენ ბალეშალი? —
ამ დღეს ბორეეენთ რომ ბოიხეენ ბახტალეი და ეკალეენ
ალეავენ,
ლეფლეეკოს რომ ბოკკეეეეს თავი,
და გარხოდა ყველი ეფალი, ყველი ბტარკალი —
ბარიხეს ხახე მაშინ იყო ეეულშენარავი.
ვაი ამა დღეს ტირანებს!
. . .
. . .და ინგლისეეულთა ამბავი? —
ამ დღეს ხალხმა რომ შეაფიცა ბალეფდეს, ეს არეხი
ბალეადი ეაბალი,
ბალეეენენ ხალხი რომ ეხმო, ხოლო ბალეს ეგონა,
დაეეეალ ვარო, ეკარო,
და აი, როგორ ალხეკედ ეაბრალეი,
ბოალი კარალხი ბალამი გახდა, ეკვარო,
დიახ, ინეეენეეს ხახრეიხალეენენ: ბალხენი, ეაფალი.
ვაი ამა დღეს ტირანებს — ყველა
ამბიხეეეული ნაგრალი ვეეხეხალან!
ვაი ამა დღეს ბმალენენეეს — ეეთალ
ღრიეამა ცხადი გამარკვეხეხალან!
. . .
. . .და ახალი ხამეკარის ამბავი? —
ვერა ხედავენ, თითხ ალეში როგორ ნაკარეს მრაგვრალეთა
ეკრეეა და
როგორ ალეეოდა პორფირი და რკინის თაკეები ღენეიდა,
ხალაე თავს ახხნიდა ბონა ეალიხი,
და ალამაინი ურიცხვი
ამ ხაეიდავი ეაკვეხის ბულხთვის
კვდებოდა,
ხალაც ბალამი ბალალთან ხაიმრად,
ბენაკი ეტეტ ბტარკალთან ხაიმრად
დგებოდა.
ვაი ამა დღეს ტირანებს!
ამ დღეს ბალეხალეს ღმერთი ბგმინავენს.
. . .
და განიხნენა ხალხეხში ფარული ხულის არსება.
დიახ! ბიხი ეეეეხლისგან ეეულკანენენ ალეენ აღეზნენა.
დიახ! „ერთგულის ხული" —
ყველა ბელადის, ბარხლის და ერთგულის ხული —
ტარეენენ აღდგენა.
და ბალეეეეა დაჩაგრულს ხმალი ეოდველი ბრაგვრალის,
და ის ბოალენენ ყველი ბმალენენ — ეკალეენ
ეოკეხეთან კი არა, აი ამ ბიენენ —
ეაპანენენას ბენარ ხახენალს.
ვაი ამა დღეს ტირანებს — ყველა
ამბიხეეეული ნაგრალი ვეეხეხალან!
ვაი ამა დღეს ბმალენენეეს — ეეთალ
ღრიეამა ცხადი გამარკვეხეხალან!

არაბულიდან თარგმნა **აპოლონ ხილაბაძემ**

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ვიკამათოთ დასაბუთებულად

გიზო ზარნაძე

ამის წინათ, ერთი უნივერსიტეტისტრიონელედან მეგობარი შეშფოთებული ოჯახები მოგიოთხრო, ცოცი, ზელი, ეამაენი. შეფილმს არა უშავო, კაი ბიჭები ბოვენ, მარა უფრიანი ძალიან ბაბარებენო. რა უნდა-მეთქი, დავთანხმერეთ. ეარმოდგენეთანი, ჩემი შეფილი ავეი მზარეანი რომელი ავეი მაარს: ეობიეინის თე ოსმოიეიან-ბეოეი. არა, ბიეი, პროეფიეეს ბაარეანი და ფილეანიდეე ბოიარიანის ხასპიტალთან ფეეს, ხიარეეფილი ვერ ეამაბეეილიოოს!..

ხელ ახლახანს ეი სიიეფილი მიშატკეფეეს ახლი ნოიეანეებმა რიეეფეუ. კარგი ხანია, მწუხარეეფი შიმწეფეეფილი ეკალიეფილი ეასიოხიეეარი ეეფეთ. ერთი ბიეი ვეეეილია, ეიდეხარეეეი ოეეხიანია, თეეიოინეეე ეკი რაეე ნაბუეეეილი ია ეეეეილეეეი, მაგრამ ბრაბალეი ეაიეანაა ფეეეეი — ჩეეს ზეილ ოსოოეიეიოერეის ეკალეეილ ვერ მოეკეეეანიეეეთ! ვეილ მოეიიაბეეე ეი ბიეანაილ — ეეეეი ია ეეოსოოეიეიოერეეეი ეი ვეეეოეარეეეეა, ბეილ კარეე მოგიოეიაია ილ ეილ ეიკეეეე

სულერთია, საკვებრით თუ მშიერი. ეს ფენომენი მეოთხელის ტვინში ჩაჩერება ყოველად ახსნრელი ინფორმაციია-პროგრამაზე: თითქო

ᲒᲝᲩᲐ ᲮᲐᲠᲐᲜᲐᲣᲚᲘ

ᲡᲐᲗᲘᲗᲝᲕᲐᲠᲘ

გემუდარები, უფალო,
ყველას მიაგე თვისი,
ეფორისი არ გამაკარო,
ჩემი ᲐᲠᲘᲚᲘ თუ სხვისი.

მიხედ-მოხედე ქვეყანას,
სული ჩაუდგი მონებს,
დალოცე მიწის მუშაკი,
ძალი მიეც და ღონე.

ნუ სდებ მართალ კაცს მარწუხებს,
ორგულს მოსთხარე თვალი,
ერთგულე და არწმუნე,
გადამირჩინე ქალი.

პოეტებს ნიჭი მიეცი,
როგორც ფრთა მიეც წეროს,
კაცურად მეტი იცხოვრონ,
ცოტა ნაკლები წერონ.

მიცოცხლე ჩემი ქვეყანა
თავის ბულბულის ენით,
სადაც დამსახეს პირჯვარი,
მარქვეს სახელი შენი.

ნუ წარხელმტაცებ სიყვარულს,
რომ ვაგროვებდი მისხლით,
ქართველს თავისი ქართველის
ვალად არ ედოს სისხლი.

მტერი მიმრავლე სხვა ჯვრის,
ზარდოს არწმენა მართვე,
ნუ ჩამისაფრებ ოღონდაც
გაბოროტებულ ქართველს.

მის სისხლს ნუ დამაღვრევინებ,
მიეც ფიქრი და გონი,
მტრობით არ აშენებულა
ეს საქართველო, მგონი.

მიტოვებული მგონია
შენგან საწყალი ერი,
არ აგოგმანო მერცხალი,
ხეზე არ შესცა მწყერი.

ერთთავად სხვისთვის მაცოცხლე,
სულსაც ავინთებ სანთლად,
თორო, არც ისე ძნელია
ოთხი ფიცარის გათლა.

ᲛᲣᲨᲐᲝᲑᲐ
ᲙᲕᲚᲐᲕ ᲒᲐᲜᲐᲮᲚᲓᲐ

არცთუ ისე ხანმოკლე შეხვედრის შემდეგ, რაც განპირობებული იყო სხვადასხვა ობიექტური მიზეზებით, თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ახალგაზრდა მწერალთა წრემ (ხელმძღვანელი პროფესორი რევაზ მაშველიძე) კვლავ განაახლა მუშაობა: ტრადიციულად, პირველ შეკრებაზე წრის წევრებმა ზურაბ ჯაფარიძემ, სევერინ ნადირაძემ, ზურაბ ციცვაძემ, თამარ ჩადუნელმა, ქეთი დოლიძემ, თამო დოლიძემ, ნინო ჭაბაშვილმა და სხვებმა მსმენელს კაცცეს საკუთარი შემოქმედების ზოგიერთი ნიმუში. შემდეგ შეკრებილი ახრჩივს უნივერსიტეტის ახალგაზრდა მწერალთა წრის განახლებული კამგეობა (თავმჯდომარე ზურაბ ჯაფარიძე), ისაუბრეს წრის მუშაობის სამომავლო გეგმებზე, მიზნებსა და ამოცანებზე.

მეორე დღეს მოიწყო შეხვედრა უნივერსიტეტის რექტორს, ბატონ როინ მეტრეველს და ახალგაზრდა მწერალთა წრის ხელმძღვანელობასა და მის წევრებს შორის. საუბრობდნენ, რომ ამ ფრიად საჭირო შეხვედრის მოწყობას ინიციატივა მომდინარეობდა თავად რექტორიდან, რამაც სამართლიანად გააბედნა წრის წევრებს განსაკუთრებით ნიკო კეცხოველის მზრუნველობა მაშინდელი ახალგაზრდა მწერლებისადმი.

ბატონი როინის, როგორც რექტორის, მოსვლამ უნივერსიტეტში იმედით აღავსო ხაზოგადოება და ეს შეხვედრაც, ჩვენის აზრით, ალბათ, ამ იდეის ერთგვარი გამარილებაც არის. ბატონი როინი დაინტერესდა ახალგაზრდა მწერალთა წრის წევრებით, მათი სწავლით და შემოქმედებით პირველი უკვე იწერება, რომ წრის წევრებს უტარსარძრობის გამო ზოგჯერ შესაძლებლობა არა აქვთ ეს ტუბონრ სხვადასხვა რაიონებსა და ქალაქებს შემოქმედებითი ნაღვაწების ჩასაბარებლად, რომ ახალგაზრდა მწერალთა წასასვლელად დიდი მნიშვნელობა ენიჭება იმ ფაქტს, რომ გაზეთმა „ლიტერატურულმა საქართველომ“ და ეურნალმა „ცისკარმა“, შესაძლებლობის ფარგლებში, თუ მთლიანი ნომერი არა, რამდენიმე გვერდი მაინც დაუთმონ ხოლმე, წელიწადში ერთხელ მაინც (ალბათ, ეს მხოლოდ ეკუთვნის საქართველოს“ ამ მხრივ უკვე ეადგენა ნაბიჯი. ერთი ნომერი მთლიანად წრის წევრებმა მოამზადეს), უნივერსიტეტელთა ნაღვაწს, რომ წრის წევრთა დიდ ინტერესს იწვევს საკრთველოს ფარგლებს მიღმა დარჩენილი მატერიალური და სულიერი კულტურის ძეგლები და ხასურველი იქნებოდა, თუ მოხერხდებოდა მათი დათვალიერება, რომ სულ არ არსებობს არავითარი შემოქმედებითი კონტაქტები ხაზგარეგარეოდან თანამოკალმეებთან, რომ ამ მიზნით მისასალმებელი იქნებოდა თუნდაც თბილისის უნივერსიტეტთან დამეგობრებულ ქალაქებში მაინც ვამგზავრება, მათი ჩამოსვლა და სხვა. საკუნებოდ გამახელდა ეურნალება იმაზე, რომ წრის წევრებს სურთ გალაკტიონ ტაბიძის სიიუხელიდან უნივერსიტეტში მოაწყონ ლიტერატურული ღონისძიება და ამ საკმეში დახმარებას მოელოდნენ რეგორც უნივერსიტეტის ხელმძღვანელობის, ისე ეურნალ-ალმანახების და ხალხებისგან. ეს ალ კიდევ ხსენ ხელოვანებ ეს ხსენ ლობისას ბატონმა რეტორმა გამოიტანა მაგალითად ალ ალ ... ბაზა. ბატონი როინი წრის წევრთა წინადადებები და ალნაშა, რომ შეიძლება, რაც შეიძლება დროულად გადაჭრას ყველა პრობლემა, რაც კი არ ალმაკნა რექტორატის შესაძლებლობებმა.

„ალდეგანელელ ვითარებაში, — ხაზი გაუსვა ბატონმა როინ მეტრეველმა, — განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს, რა თქმა უნდა, იმას, რომ სტუდენტმა ისწავლოს, დაეუფლოს მეცნიერებას, მაგრამ, ამავე დრო, ჩვენი ალი ალ ... ალ ... ...